

Ordinasjonsspørsmålet

Hva sier Bibelen om kirkelig ordning med kvinnelige pastorer og eldste?

- Teologisk refleksjon i forbindelse med Randaberg Frikirkes ønske om valg av 2-3 nye medlemmer i eldsterådet

Av:
Øyvind Døvik (cand.theol.)

Innledning

Synoden vedtok med stort flertall i 2005 å ordinere kvinner til eldste – og pastortjeneste i Frikirken. Fra 2011 ble det også vedtatt at kvinner kan ha tjeneste som tilsynsmenn. På synodemøtet i 2005 (sak 5/05) ble imidlertid følgende presisert: *«I spørsmålet om ordinasjon av kvinner anerkjenner vi hverandres rett til å trekke ulike konklusjoner av bibeltekstene. Dette må skje på bakgrunn av et arbeid som har sin grunn i bibeltekstene som er i overenstemmelse med vår skriftsynserklæring»*.¹ Man valgte altså å leve med to sameksisterende syn i dette spørsmålet gitt en bakgrunn i teologisk arbeid basert på vår skriftsynserklæring.

Videre ble det i synoden fattet vedtak (sak 14/11 «Oppfølging av synodesak 5/05 – om ordinasjon): *«Synoden ber synodestyret utforme retningslinjer for tilsyn som ivaretar den enkelte menighets ordinasjonssyn. Menigheter som reserverer seg mot ordinasjon av kvinner, skal fortsatt være sikret tilsyn fra menn»*.²

Det ble videre fulgt opp i juni 2014 med blant annet følgende: *«En eller flere eldste i et eldsteråd som kommer i mindretall i denne saken kan reservere seg mot å delta i den videre prosessen fram mot kall av en kvinnelig eldste»*.³

Personlig har jeg stått på begge sider av denne saken. Med en oppvekst i DELK (Det Evangelisk Lutherske Kirkesamfunn) fikk jeg tidlig nærkontakt med tematikken da DELK står for et klassisk syn i ordinasjonsspørsmålet. Men selv om jeg vokste opp i et kirkesamfunn som mener at Bibelen lærer tjenstedeling i kirken, var dette et syn jeg var uenig i. Derfor har jeg helt fram til omkring 2019 vært en innbitt forsvarer av kirkeordning med kvinner i alle funksjoner og tjenester i menigheten. Se min artikkel i avisen Dagen så sent som i 2017.⁴

Det virket på meg som Det nye testamentet tilsynelatende motsa seg selv. I én situasjon kunne Priskilla undervise Akvilas i Guds ord (Apg 18,26), og i en annen kontekst kunne hun som kvinne *ikke* «undervise menn» (1 Tim 2,12). Siden jeg aldri har tenkt at det finnes reelle motsetninger i Bibelen konkluderte jeg dermed med at det handlet om historisk og kulturell kontekst i de forskjellige avsnittene.

---

¹ Se: https://frikirken.no/site/frikirken.no/files/2015_endelig-anbefaling-ordinasjon.pdf

² Ibid.

³ Ibid.

⁴ <https://www.dagen.no/okategoriserade/kvinner-skal-tie/>

Teologisk refleksjon

Jeg vil fortsatt med sterk overbevisning hevde at Bibelens skrifter er den autoritet som uten sammenligning har gitt kvinner mest status og likestilling i et historisk perspektiv. I Bibelen ser vi kvinner utføre alle slags oppgaver. De ble av den første kirken oppfordret til å tale offentlig i lokalmenighetene (1 Kor 14,3-5; 11,5), bidro med diakonalt praktisk arbeid (Rom 16,1; 1 Tim 3,11; Apg 9,36), underviste (Tit 2,3-4; Apg 18,26), og fungerte i forskjellige slags nådegaver (1 Kor 12,8-10).

Timoteus fikk solid trosopplæring i skriftene av sin mor og mormor (2 Tim 3,14-15 og 1,5). I Romerbrevet 16,1-15 lister Paulus opp en rekke viktige medarbeidere hvorav ni er kvinner. Blant dem finner vi Føbe som var diakon (16,1) og Priskilla som var en av Paulus' medarbeidere. Priskilla underviste Apollos «som hadde ordet i sin makt og var godt kjent i skriftene» (Apg 18,24b.26) og et annet sted står det at hun og ektemannen hadde åpnet hjemmet sitt for en huskirke (1 Kor 16,19). Det har vært en del debatt omkring Junia i Rom 16,7, men jeg er fortsatt av den oppfatning at Junia blir karakterisert som apostel i betydning utsending/misjonær.

I Det gamle testamentet møter vi blant annet profetinnene Hulda (2 Kong 22,14-15), Jesajas kone (Jes 8,3), Debora som var både profetinne og dommer i Israel (Dom 4-5), samt Miriam som var «fører» for Israel sammen med Moses og Aron (Mik 6,4). I Det nye testamentet leser vi: «Deres sønner og *døtre* skal profetere» (Apg 2,17), Filip hadde fire døtre med profetisk gave (Apg 21,9) og Anna, Fanuels datter, karakteriseres som «profetinne» (Luk 2,36). Det er også verdt å nevne kvinnen ved brønnen som evangeliserte og vitnet slik at mange i byen kom til tro på Jesus (Joh 4,39).

I tillegg til de tolv hadde Jesus flere kvinner med i sitt følge, slike som Maria Magdalena, Johanna, Susanna og mange andre «som tjente dem med det de eide» (Luk 8,2-3).

I boken *When Women Were Priests* skriver Karen Jo Torjesen:

«En kristen inskripsjon, datert fra det andre – eller tredje århundrets Egypt, lyder: 'Artemidoras, datter av Mikkalos, falt i søvn i Herren, hennes mor **Paniskianes den eldste** (presbytera, feminin form).' Biskop Diogenes, i det tredje århundret, satte opp

minnesmerket for **Ammion den eldste** (presbytera, feminin form), og en gravstein fra det fjerde – eller femte århundret i Sicilia refererer til **Kale den eldste** (presbytis, også feminin form)» (Min oversettelse og utheving).⁵

Dette overbeviste meg om at det også fantes en viss kirkehistorisk legitimitet med tanke på ordinasjon av kvinner.

På grunnlaget ovenfor tenkte jeg tidligere at Bibelen åpnet opp for kvinner i alle slags funksjoner og roller i de nytestamentlige menighetene. I løpet av de to siste årene har jeg imidlertid endret syn og tenker at Bibelen peker på en viss rollefordeling mellom menn og kvinner i de nytestamentlige menighetene.

Dette notatet er et forsøk på å forklare mitt nye syn, og hvorfor jeg nå mener at Bibelens samlede vitnesbyrd peker mer i retning kirkens klassiske og historiske syn i ordinasjonsspørsmålet.

Samtidig er det viktig for meg å si at jeg ikke ser dette som et kirkesplittende teologisk spørsmål. På hver sin side av denne samtalen står åndsfulle kristne som begge argumenterer ut fra Guds Ord og ser på Bibelen som sin absolutte autoritet. Jeg har også stor forståelse for at dette er et følelsesladet spørsmål for mange, og at det kan oppleves provoserende når noen hevder at Guds ord utelukker kvinner fra eldste – og pastortjeneste.

I sterk motsetning til spørsmålet om vigsel av likekjønnede tenker jeg det er rom for uenighet i spørsmålet om ordinasjon av kvinner til eldste- og pastortjeneste. Nettopp fordi vi kan ha en samtale basert på det som er fundamentet for vårt kirkesamfunns tro og lære: Bibelen. Samtidig er det fordelaktig å ha enighet om ordinasjonspraksis i én og samme lokalmenighet.

Ordet «prest» kommer fra det greske ordet som vi oversetter med «eldste». Og «pastor» kommer via tysk fra latin, og betyr «hyrde». I Apg 20 kan vi lese hvordan Paulus kalte til seg «de eldste» i Efesos (v.17) og ba dem om å ta vare på den flokken de var satt til å være «tilsynsmenn» for (v.28a). I tillegg ber Paulus de eldste om å være «hyrder for Guds menighet» (v.28b). Vi ser dermed at titler som eldste, tilsynsmann og hyrde var betegnelser som ble brukt om én og samme lederrolle i menighetene.

---

⁵ Karen Jo Torjesen. *When Women Were Priests*. Side19-20.

I hver lokalmenighet og i hver by ble det innsatt eldste (Apg 14,23, Tit 1,5), og Paulus hilste for eksempel til menighetens «tilsynsmenn og diakoner» i Filippi (Fil 1,1). Mye tyder derfor på at det ble etablert en tydelig lederskapsstruktur i den første kirken gjennom «ordets tjeneste» på den ene siden med eldste (Apg 6,5), og «bordets tjeneste» på den andre med diakoner (Apg 6,2). Denne lederskapsstrukturen gjenspeiles også i Den Evangelisk Lutherske Frikirkes nåværende struktur med menighetsråd, som består av både eldste og diakoner - tjenester med distinkte ansvarsområder.

En eldste beskrives som «Guds forvalter» (Tit 1,7) og skal veilede «i den sunne lære og vise til rette dem som sier imot» (Tit 1,9). En eldste er menighetens leder, og en som skal «ha omsorg for Guds menighet» (1 Tim 3,5). Alle eldste virker ikke nødvendigvis som forkynnere og undervisere (1 Tim 5,17), men er de ledende skikkelsene som avgjør stridsspørsmålene i kirken (Apg 15,2.4.6.22-23; 16,4). De eldste blir beskrevet som hyrder, og skal være «forbilder for flokken» (1 Pet 5,2-3). En viktig oppgave er å beskytte fellesskapet fra «glupske ulver som farer med falsk lære» (Apg 20,29- 30).

De kjente skriftstedene i 1 Kor 14,29-37 og 1 Tim 2,11-15 er sentrale i diskusjonen om kvinnelig ordinasjon til eldste – og pastortjeneste. Uansett synspunkt og tolkning av disse bibelordene tror jeg mange av oss kan være enige om følgende: 1) Her er det mange tolkningsmuligheter, men 2) disse Gudsordene forbyr et eller annet.

Hva som forbys, og om dette gjelder vår egen tid og kultur er det imidlertid delte meninger om. Siden kvinner blir oppmuntret til å profetere og tale i de offentlige menighetssamlingene, ser jeg det som nærliggende å tenke at tiepåbudet i 1 Kor 14, på en eller annen måte, gjaldt å offentlig *prøve* hvorvidt det profetiske budskapet var i tråd med apostolisk kristendom eller ikke (jf. 1 Kor 14,29-30.33b-34a.35: «La to eller tre profeter tale, og de andre skal *prøve* det. Men hvis en annen får en åpenbaring mens han sitter der, da skal den første *tie*» [...] Som i alle de helliges menigheter skal kvinnene *tie* når menigheten samles. Det er ikke tillat for dem å tale, de skal underordne seg [...] la dem spørre sine menn hjemme»). Jeg tenker dermed at dette handler om at Jesus (jf. «Herrens bud» i 14,37) har lagt det øverste tilsyns- og læreansvaret på enkelte menn i de ulike lokalmenighetene (1 Tim 3,2).

Sett sammen med andre utsagn i Bibelen (1 Mos 3,16; 1 Tim 2,12) er det vanlig tradisjonell tolkning å se tiepåbudet i 1 Kor 14,34 som et forbud mot at kvinner inntar rollen som eldste.

Guds ord i 1 Tim 2,12a uttrykker også et forbud: «Jeg tillater ikke en kvinne å opptre som lærer». Opprinnelig var det ingen kapitler – og versinndeling i Bibelen, og i det påfølgende kapitlet blir kriteriene for tilsynsmenn listet opp. Jeg mener derfor at forbudet for kvinner mot «å opptre som lærer», ut fra konteksten i brevet, handler om det øverste tilsynsansvaret. Kvinnenes forkynnelse og undervisning i menighetene innebar tilsyn av tilsynsmennene slik det også ellers ble utøvd i den første kirken (Tit 2,15; 3,10).

De tidlige kirkefedrene ser også ut til å ha praktisert en slik forståelse av Guds ord:⁶

«Våre apostler visste også, gjennom vår Herre Jesus Kristus, at det ville bli strid med tanke på tilsynsembetet. Av denne grunn [...] utnevnte de disse som allerede er nevnt. Videre ga de instruksjoner, at når disse mennene falt i søvn, skulle andre godkjente menn etterfølge dem i deres tjeneste.

Vi er av den mening, derfor, at disse utnevnte av apostlene, eller siden av andre eminente menn, med hele kirkens enighet, og som uten lyte har tjent Kristi flokk ...» (Min oversettelse).

- Klemens av Roma (ca. år 96 e.Kr.)

«Det er innenfor alles makt, i enhver kirke som ønsker å se sannheten, å tydelig betrakte tradisjonen etter apostlene, manifestert gjennom hele verden. Og vi er i en posisjon til å regne opp dem som ved apostlene ble innsatt som biskoper i kirkene, og suksessen av disse mennene til vår egen tid» (Min oversettelse)

- Ireneus (ca. år 180 e.Kr.)

«Blant kvalifikasjonene til dem som er kalt biskoper, legger Paulus ned kvalifikasjonen at han må være i stand til å overbevise dem som sier imot. Og han velger for episkopatet en mann som har vært gift én gang, snarere enn han som har vært gift to ganger. Han må også være en mann med et uklanderlig liv» (Min oversettelse)

- Origenes (ca. 248 e.Kr.)

Det er et faktum at Jesus valgte å grunnlegge sin kirke med tolv mannlige apostler. Og selv om det kan argumenteres for at Jesu valg av apostler hadde en kulturelt betinget tegn – og

---

⁶ Sitater hentet fra:

David W. Bercot. *A Dictionary of Early Christian Beliefs – A Reference Guide to More Than 700 Topics Discussed by the Early Church Fathers*. Side 70-72.

symbolkarakter – hvor de tolv skulle representere Israels tolv stammer og være «patriarker» i det nye Guds folk – kan det like godt argumenteres for at Gudsfolkets nye patriarker videreførte Det gamle testamentets tanke om primært menn som øverste ledere blant Guds folk. Ifølge Klemens av Roma (sitat ovenfor) ga apostlene tydelige instruksjoner på at deres lederskap skulle bli etterfulgt av kvalifiserte menn som de selv hadde utnevnt.

Slik som Gud er Kristi hode (autoritet) og Kristus er mannens hode (autoritet), blir mannen beskrevet som kvinnens hode (autoritet) av apostelen Paulus i 1 Kor 11,3. Dette kan indikere at slik som Faderen og Sønnen er likeverdige, men har forskjellige roller i Guds frelsesplan, så er menn og kvinner likeverdige, men har fått forskjellige roller å fylle i menigheten og i ekteskapet.

Selv om dette er en høyst provoserende tanke for våre moderne sinn, er likefullt kefalé/hode-strukturen en bibelsk tanke vi ikke kommer utenom, med tanke på en eventuell rollefordeling mellom menn og kvinner. Også i Ef 5 tales det om en slik «hodestruktur», men da i ekteskapet: «mannen er kvinnens hode, likesom også Kristus er menighetens hode» Denne strukturen er ikke kulturelt betinget, men peker tilbake på 1 Mos 1,27-28 hvor vi blir fortalt at kvinner og menn er likeverdige, og på 1 Mos 2 som lærer vi at vi har forskjellige roller å fylle.

Det første kapittelet i Bibelen (1 Mos 1) beskriver den *horisontale relasjonen* mellom mann og kvinne. Mann og kvinne som begge er skapt i Guds bilde, likeverdige i møte med Gud, og som sammen skal «råde over» og «underlegge» seg jorden. Det andre kapittelet i Bibelen (1 Mos 2) beskriver imidlertid den *vertikale relasjonen* mellom mann og kvinne. Der poengteres blant annet tre ting:

For det første - kvinnen er skapt etter mannen (1 Mos 2,22). Dette innebærer at Adam er den som først fikk ansvaret med å overholde Guds ord og ikke spise av kunnskapens tre. At Adam er den som navngir kvinnen har også teologisk betydning (1 Mos 2,23). I Bibelens verden kan man med få unntak bare navngi en du har autoritet over.

For det andre - mannen er den som tar initiativet. Det er mannen som blir beskrevet som den mest aktive parten i å forlate egen kjernefamilie og etterjage kvinnen (1 Mos 2,24). Ikke minst er det Adam som stilles til ansvar for syndefallet (1 Mos 3,9; Rom 5,12-19; 1 Kor 15,22), mens Eva ikke blir nevnt i den forbindelse – Adams lederansvar var med andre ord ikke et resultat av syndefallet, men av Guds opprinnelige skaperordning.

For det tredje - kvinnen ble skapt for mannen. «Jeg vil gjøre ham en medhjelp som er hans like» (1 Mos 2,18). Det betyr ikke mindreverdighet, for Gud blir også kalt medhjelp (se blant annet Sal 33,20 og 115,9-11). Ordene som er brukt antyder at kvinnen vil være akkurat det Adam trengte, fullt på høyde med mannen, og med visdom og egenskaper som mannen ikke kunne tilføre selv. De ble skapt for hverandre, utfyller hverandre og Adam og Evas ulikheter bidro til enhet og helhet.

Konsekvensene som fulgte med fallet rammet imidlertid disse opprinnelige ordningene fra Guds side. Kvinnen skulle nå føde med smerte i motsetning til tidligere (1 Mos 1,28.31. 3,16), og for mannen skulle det bli strevsomt å livnære seg av jorden (1 Mos 3,17). Og enda mer aktuelt i denne sammenheng: ulikt tiden før fallet ville Eva ifølge teksten nå «begjære sin mann», noe som kan bety forsøk på å beherske eller kontrollere. Adam ville på den andre siden ha en tendens til å opptre som en dominerende leder overfor Eva (jf. «han skal råde over deg»). Harmonien i Eden var brutt og kampen mellom kjønnene var i gang.

Motgiften som blir presentert i Det nye testamentet er den frivillige og gjensidige forpliktelsesordningen i Ef 5,21-33, og lyder som et ekko av harmonien fra Eden. Ektemannen som er villig til å ofre alt for konen sin, og konen som frivillig lar mannen gå foran med tjenende Kristus-likhet. Ikke en dominerende eller påtvunget underordning, men en frivillig og selvvalgt lydighet overfor Guds skaperordning. Både mann og kvinne skal ha Jesus som forbilde, og i Guds rike blir man som kjent størst ved å være alles tjener (Mark 10,43). Dermed er det ikke noe rom for undertrykkende eller påtvunget ledelse, men Det nye testamentet maler for oss et bilde av en gjenopprettet relasjon mellom mann og kvinne slik det var i begynnelsen.

Det kristne ekteskapet er altså verken et demokrati (ikke nok stemmer til å få flertall), eller et diktatur (for begge har en stemme). Det kristne ekteskapet er helt unikt og har sitt forbilde i forholdet mellom Faderen og Sønnen (1 Kor 11,3). Dersom mannen misbruker sin posisjon i relasjonen påvirker det direkte hans åndelige forhold til Gud og bønnene hans vil bli hindret (1 Pet 3,7).

At ansvaret med eldstetjenesten og det øverste lederskapet i lokalmenighetene er gitt til enkelte menn, begrunnes flere steder med nettopp skaperordningen (se 1 Kor 11,9; 14,34b; 1 Tim 2,13-14). Noe som betyr at påbudene i 1 Kor 14,34 og 1 Tim 2,12 *ikke* er kulturelt betinget, men normgivende for alle kristne på alle steder og til alle tider.

Slike skriftsteder kan være vanskelige for oss med et vestlig tankesett å akseptere, men sannheten er at Gud aldri var bundet til datidens kultur og tidsånd når det gjaldt å formidle sin vilje. Disse skriftstedene er også Guds ord, helt inn i vår egen tid og kultur.

Datidens romerske kultur var faktisk ikke enig med den kristne kirkes kjønnsroller:

«Innen de romerske religionene tjenestegjorde kvinner i samme roller som menn. Mange templer ble styrt av kvinnelige øversteprester. Mark Felix, en kristen advokat, beskrev romersk religion på denne måten: ‘Det finnes et visst sted en mann ikke får dra. Andre er stengt for kvinner. Selv det å være til stede ved visse religiøse seremonier, er en forbrytelse for slaver. Noen templer styres av en kvinne med én ektemann, og andre av en kvinne med mange ektemenn’»⁷

En innvending kan være at menigheten muligens ikke fulgte romersk kultur, men de fulgte helt tydelig den jødiske kulturen – der kvinner ble ekskludert fra det jødiske presteskaper. Forskjellen er imidlertid betydelig: For der romersk kultur var et produkt av menneskelig kultur, var det jødiske presteskaper innstiftet direkte av Gud.

Men:

«Hvorfor har kvinnens rolle i menigheten blitt et slikt debatttema i dag? Er det fordi vi har funnet nye bibelmanuskripter som lærer noe annet enn hva våre eksisterende bibler gjør? Eller er det fordi *kulturen* vår sier at menn og kvinner ikke er ment å utøve forskjellige roller? Enda en gang er spørsmålet hvem som ikke makter å holde stand mot sin tids kultur – vi eller de første kristne?»⁸

Samtidig som kvinner både profeterer, taler, underviser og fungerer i alle slags type nådegaver i menighetene ser det derfor ut til at Jesus strukturerte sin kirke med tolv mannlige apostler og videre mannlige eldste som en permanent lederskapsordning i kirken.

Ikke i noe tilfelle blir det nevnt at en kvinne innehar rollen som eldste og øverste leder i Det nye testamentets menigheter. Snarere forutsettes det at «eldste» var menn (se eksempelvis Apg 20,17.30).

---

⁷ David Bercot. *La de første kristne komme til orde: En ny vurdering av dagens menighet i lys av tidlig kristendom*. Side 41.

⁸ Ibid. 42.

Dette samtidig som vi vet at prestinner var et kjent fenomen i de hedenske templene, og dermed en del av den omkringliggende kulturen som de første kristne var en del av.

Et av Bibelens kriterier for å ha del i det øverste lederansvaret i en lokal menighet, er å «være én kvinnes mann» (1 Tim 3,2). Og selv om *frelsen* ikke er avhengig av om vi er mann eller kvinne (jf. Gal 3,28) så er ingen av oss gjort kjønnsnøytrale i Kristus.

Jeg mener i dag at det bibelske skriftmaterialet peker med større tyngde *mot* ordinasjon av kvinner, enn *for* en kirkeordning med kvinner i alle tjeneste-roller. Å ordinere kvinner til eldste – og pastortjeneste ser jeg derfor på som en ordning som avviker fra nytestamentlig praksis og lære, samt det Bibelen som en helhet lærer oss om kjønnsroller. Det er dermed et avvik fra apostolisk og historisk kristendom.

Tanker om veien videre

Min anbefaling som teolog og pastor er derfor å videreføre nåværende praksis med kvinnelige diakoner, og en praksis der kvinner har mulighet til å utøve alle sine nådegaver, samtidig som eldste/hyrde/tilsyns-tjenesten fortsatt blir ivaretatt av menn i Randaberg Frikirke.

Jeg ønsker en god samtale om ordinasjonsspørsmålet i første omgang i eldsterådet og eventuelt videre i menighetsmøtet. Selv om jeg er en del av et mindretall av pastorer i Frikirken i denne saken, er vi fortsatt mange som står på et klassisk syn i ordinasjonsspørsmålet. To av våre nåværende fire tilsynsmenn har også dette synet (og ordinerer ikke kvinner), som både er flertallssynet i kirken på global basis, og som har vært det rådende synet i hele kirkens om lag to tusenårige historie.

Øyvind Døvik 15.11.2021

Litteraturliste

Bøker

- Torjesen, Karen Jo. *When Women Were Priests*.
- Bercot, David. *La de første kristne komme til orde*.

Andre bøker (ikke referert til, men lest i forbindelse med temaet og som «farger» notatet)

For kvinnelig ordinasjon:

- Bristow, John Temple. *What Paul Really Said About Women: An Apostle's liberating views on equality in marriage, leadership, and love*.
- Grady, J. Lee. *10 Lies the Church Tells Women*.
- Johnson, Alan F. *How I Changed My Mind About Woman in Leadership*.
- Silviso, Ed. *Women: God's Secret Weapon*
- Vallotton, Kris. *Fashioned to Reign: Empowering Women to Fulfill Their Divine Destiny*.

For ordinasjon av kun menn:

- Alfsvåg, Knut. *Bibelen uten filter*
- Pawson, David. *Leadership is Male*.
- Piper, John. *Recovering Biblical Manhood and Womanhood*.
- Red. Knut Alvsvåg, Alf Danbolt, Boe Johannes Hermansen, Erik Okkels. *Skal kvinnene tie? Om ordinasjon av kvinner til prestetjeneste*.
- Wisløff, Carl Fr. *Det kristne livet*.

Referanseverk

- Bercot, David W. *A Dictionary of Early Christian Beliefs – A Reference Guide to More Than 700 Topics Discussed by the Early Church Fathers*.

Tekstutgaver

- *Bibelen*. Bibelselskapet, 2011
- *Bibelen Ressurs*. Norsk Bibel AS, 2007.

Internettartikler

- Tilsynsmannsmøtet januar 2015. «Ordinasjonsspørsmålet».
https://frikirken.no/site/frikirken.no/files/2015_endelig-anbefaling-ordinasjon.pdf
- Døvik, Øyvind. «Kvinner skal tie».
<https://www.dagen.no/okategoriserade/kvinner-skal-tie/>

Andre nettartikler (ikke referert til i notatet, men lest i forbindelse med temaet)

Utredning:

- «En utredning til Synoden 2002 – 2005 om Ordinasjon av kvinner til tjeneste i Den Evangelisk Lutherske Frikirke».
<https://frikirken.no/site/frikirken.no/files/12.7-utredninger-ordinasjon-av-kvinner.pdf>

For ordinasjon av kun menn:

- DELKs grunnlagsdokument: «Kvinner og menns tjeneste i menighetene».
<https://www.delk.no/ressursdokumenter/>
- «Veiledning fra ImF om menn og kvinners tjeneste».
<http://imf.no/wp-content/uploads/2014/07/Veiledning-fra-ImF-om-menn-og-kvinner-tjeneste.pdf>

For ordinasjon av kvinner:

- «Kvinnelige ledere i kirken: Et pentekostalt perspektiv».
<https://www.sjlt-journal.com/index.php/sjlt/article/view/40>